

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาศักยภาพในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ของผู้นำชุมชนและของชาวบ้านใน 2 ชุมชน คือ ชุมชนกลุ่มน้ำย่อยแม่ใจและชุมชนกลุ่มน้ำย่อยแม่สุก ซึ่งประสบความสำเร็จในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในระดับที่แตกต่างกัน โดยที่กลุ่มน้ำย่อยทั้งสองแห่งมีพื้นที่อยู่ติดกันและเป็นพื้นที่คั่นน้ำของลำน้ำแม่อิงตอนบน นอกจากนี้เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการกำหนดศักยภาพในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ของประชาชน ในกลุ่มน้ำย่อยทั้งสองแห่ง โดยแบ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลระดับบุคคลของประชากรในพื้นที่ศึกษา

- 1.1 สภาพพื้นฐาน เศรษฐกิจ และสังคมทั่วไป
- 1.2 ปัจจัยและเงื่อนไขระดับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรป่าไม้
- 1.3 ศักยภาพในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ของชาวบ้าน

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลระดับกลุ่มบุคคลของชุมชน

- 2.1 ความสำเร็จในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ของชุมชน
- 2.2 ศักยภาพในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ของผู้นำชุมชน

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มบุคคลของชุมชนในเรื่องของตัวแปรอิสระตามปัจจัยต่างๆ

- 3.1 ปัจจัยและเงื่อนไขระดับบุคคล
- 3.2 ศักยภาพในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ของชุมชน

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับบุคคลของประชากรศึกษาในพื้นที่ศึกษา

1.1 สภาพพื้นฐาน เศรษฐกิจและสังคมทั่วไป

สถานภาพในครัวเรือน

จากการศึกษาประชากรทั้งหมดจำนวน รวม 60 ราย พบว่าส่วนใหญ่มีฐานะเป็นหัวหน้า ครัวเรือน ร้อยละ 71.7 ภรรยา ร้อยละ 18.3 เป็นบุตรหรือบุตรเขย และญาติร้อยละ 5.0 เป็นเพศชาย ร้อยละ 81.7 เพศหญิง ร้อยละ 18.3 ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 36-55 ปี ถึงร้อยละ 66.6 อายุ 35 ปีลงมา มีร้อยละ 8.4 อายุ 56 ปีขึ้นไป ร้อยละ 25.0 จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 60.0 ประถมศึกษาปีที่ 6 และ 7 ร้อยละ 15.0 มัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 6.7 สูงกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 3 ร้อยละ 10 และไม่ได้เรียนหนังสือ ร้อยละ 8.3 อ่านออกเขียนได้ ร้อยละ 85.5 นอกจากนี้ พบว่าส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักทำนา ร้อยละ 81.7 มีอาชีพรองทำสวนร้อยละ 56.7 และรับจ้างทั่วไปร้อยละ 31.7 (ตารางที่ 1)

จำนวนสมาชิกในครัวเรือนและการรวมกลุ่มทางสังคม

จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่เป็นแรงงานภาคเกษตร 2 คน หรือน้อยกว่า ร้อยละ 70.0 และมีแรงงานช่วยทำการเกษตร 3-4 คน ร้อยละ 26.7 รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนส่วนใหญ่มากกว่า 100,000 บาท ต่อปี ร้อยละ 36.7 มีรายได้อยู่ระหว่าง 25,000 – 50,000 บาทต่อปี ร้อยละ 25 ระหว่าง 50,000 – 75,000 บาทต่อปี ร้อยละ 18.3 และมีรายได้ น้อยกว่า 25,000 บาทต่อปี ร้อยละ 10.0 ซึ่งเท่ากับครัวเรือนที่มีรายได้ระหว่าง 75,000 – 100,000 บาท ต่อปี

การรวมกลุ่มทางสังคมของครัวเรือน ประชากรศึกษาส่วนใหญ่เป็นสมาชิกมากกว่าหนึ่งกลุ่ม กลุ่มที่ประชากรศึกษาเป็นสมาชิกมากที่สุด คือ กลุ่ม ธ.ก.ส. และกลุ่มอนามัยหมู่บ้าน รองลงมา คือ กลุ่มการเกษตรอื่นๆ กลุ่มกองทุนพัฒนาหมู่บ้าน กลุ่มสหกรณ์การเกษตร และกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ตามลำดับ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของสภาพพื้นฐานทั่วไปของประชากรศึกษา

รายการ	รวม		รายการ	รวม	
	จำนวน	ร้อยละ		จำนวน	ร้อยละ
ฐานะในครัวเรือน			ความสามารถในการอ่าน-เขียน		
หัวหน้าครอบครัว	43	71.7	อ่านไม่ได้	6	10.0
ภรรยา	11	18.3	อ่านได้เขียนไม่ได้	3	5.0
บุตร	3	5.0	อ่านได้เขียนได้	51	85.0
ญาติ	3	5.0			
เพศ			อาชีพหลัก		
ชาย	49	81.7	ทำนา	49	81.7
หญิง	11	18.3	ทำสวน	5	8.3
			ค้าขายและอื่น ๆ	6	10.0
อายุ			อาชีพรอง		
< 25 ปี	1	1.7	ทำนา	6	10.0
26 - 35 ปี	4	6.7	ทำสวน	34	56.7
36 - 45 ปี	23	38.3	ค้าขายและอื่น ๆ	1	1.7
46 - 55 ปี	17	28.3	รับจ้าง	19	31.7
> 55 ปี	15	25.0			
การศึกษา			จำนวนแรงงานภาคเกษตรในครัวเรือน		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	5	8.3	< 2 คน	42	70.0
ป. 4	36	60.0	3 - 4 คน	16	26.7
ป. 6 และ ป. 7	9	15.0	> 5 คน	2	3.3
ม.ศ. 3	4	6.7			
สูงกว่า ม.ศ. 3	6	10.0			
รายได้เฉลี่ยในครัวเรือน ต่อปี			การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม¹⁾		
> 25,000 บาท	6	10	กลุ่มเกษตรกร	25	41.7
25,000 - 50,000 บาท	15	25	กลุ่มร.ก.ส.	43	71.7
50,001 - 75,000 บาท	11	18.3	กองทุนพัฒนาหมู่บ้าน	22	36.7
> 100,000 บาท	22	36.7	กลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	11	18.3
			กลุ่มอนามัยหมู่บ้าน	43	71.7

1) ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

1.2 ปัจจัยและเงื่อนไขระดับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรป่าไม้

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้

จากการศึกษาการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ พบว่า ประชากรในพื้นที่ศึกษา เปิดรับข่าวสารเกือบทุกวัน จากสื่อวิทยุ-โทรทัศน์ร้อยละ 15 รองลงมา จากหอกระจายข่าว จากการบอกเล่าของเพื่อนบ้าน และจากหนังสือพิมพ์และวารสาร ร้อยละ 1.7 เท่ากัน

การเปิดรับข่าวสารจากสื่อวิทยุ-โทรทัศน์ พบว่า กลุ่มชาวบ้านส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้จากช่องทางดังกล่าวในระดับบ่อยครั้ง ร้อยละ 50.0 รองลงมา นานๆครั้ง ร้อยละ 25.0 และไม่เคยเลย ร้อยละ 10.0

การเปิดรับข่าวสารจากหอกระจายข่าว พบว่า กลุ่มชาวบ้านส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจากหอกระจายข่าวในระดับบ่อยครั้ง ร้อยละ 48.3 รองลงมา ในระดับนานๆครั้ง ร้อยละ 36.7 ไม่เคยเลย ร้อยละ 13.3 และได้รับทุกวัน ร้อยละ 1.7

การเปิดรับข่าวสารจากการบอกเล่าของเพื่อนบ้าน พบว่า กลุ่มชาวบ้านส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารในระดับบ่อยครั้ง ร้อยละ 41.7 รองลงมา ในระดับนานๆครั้ง ร้อยละ 38.3 ไม่เคยเลย ร้อยละ 18.3 และได้รับทุกวัน ร้อยละ 1.7

การเปิดรับข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ พบว่า กลุ่มชาวบ้านส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ร้อยละ 43.3 รองลงมา ในระดับนานๆครั้ง ร้อยละ 40.0 และบ่อยครั้งเพียง ร้อยละ 16.7

การเปิดรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์และวารสาร พบว่า กลุ่มชาวบ้านส่วนใหญ่ไม่พบข่าวสารจากหนังสือพิมพ์และวารสาร ร้อยละ 56.7 รองลงมา ในระดับนานๆครั้ง ร้อยละ 26.6 บ่อยครั้ง ร้อยละ 15.0 และได้รับทุกวัน ร้อยละ 1.7 (ตารางที่ 2)

จะเห็นได้ว่า ประชากรในพื้นที่การศึกษาเปิดรับข่าวสารจากสื่อทางวิทยุ โทรทัศน์ และหอกระจายข่าว เป็นส่วนใหญ่ โดยเป็นส่วนน้อยจากการอ่านหนังสือพิมพ์และวารสาร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากชาวบ้านส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษา ดังนั้น การเผยแพร่ข่าวสารการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติควรสนับสนุนให้มีการส่งเสริมและเผยแพร่โดยผ่านสื่อที่สามารถได้ยินและเห็นด้วยตาจะทำให้ชาวบ้านสามารถเข้าใจและเรียนรู้วิธีการจัดการทรัพยากรป่าไม้ได้ดียิ่งขึ้น

ตารางที่ 2 แสดงแหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ที่กลุ่มชาวบ้านได้รับ

แหล่งข้อมูล ข่าวสาร	ความถี่ของการได้รับข่าวสาร									
	ไม่เคยเลย		นาน ๆ ครั้ง		บ่อยครั้ง		ทุกวัน			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. หนังสือพิมพ์ และวารสาร	34	56.7	16	26.6	9	15.0	1	1.7		
2. วิทยุ-โทรทัศน์	6	10.0	15	25.0	30	50.0	9	15.0		
3. หอกระจำข่าว	8	13.3	22	36.7	29	48.3	1	1.7		
4. การบอกเล่า	11	18.3	23	38.3	25	41.7	1	1.7		
5. เจ้าหน้าที่รัฐ	26	43.3	24	40.0	10	16.7	0	0.0		

สำหรับเนื้อหาของข้อมูลข่าวสารที่ชาวบ้านได้รับจากช่องทางต่างๆดังกล่าวนั้น ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการปลูกป่า โดยชาวบ้านในพื้นที่ศึกษาส่วนใหญ่ได้ทราบถึง ร้อยละ 100.0 รองลงมาเป็นเรื่องอันตรายจากไฟฟ้า ร้อยละ 96.7 ชนิดของพรรณไม้และสัตว์ป่าในป่าชุมชน ร้อยละ 93.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับป่า ร้อยละ 90.0 และทราบถึงขอบเขตของพื้นที่ของป่าชุมชนที่ตนเองเกี่ยวข้อง ร้อยละ 70.0 (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 แสดงเนื้อหาของข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ที่กลุ่มชาวบ้านได้รับ

เนื้อหาของข่าวสาร	การเปิดรับข่าวสาร			
	ไม่เคย		เคย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ขอบเขตของพื้นที่ป่า	18	30.0	42	70.0
2. อันตรายจากไฟฟ้า	2	3.3	58	96.7
3. การปลูกป่า	0	0.0	60	100.0
4. ชนิดของพรรณไม้ในป่า	4	6.7	56	93.3
5. ชนิดของสัตว์ป่าในป่า	4	6.7	56	93.3
6. กฎหมายเกี่ยวกับป่า	6	10.0	54	90.0

รูปแบบของการฟังฟังและการใช้ประโยชน์จากป่าไม้

จากการศึกษารูปแบบของการฟังฟังและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในป่าชุมชนของชาวบ้านพบว่า ประชากรศึกษาทุกครัวเรือนได้อาศัยน้ำเพื่อประโยชน์ใช้สอยในครัวเรือน ร้อยละ 100.0 รองลงมา คือ การได้อาศัยฟังฟังป่าเพื่อหาอาหารมาบริโภคในครัวเรือน ร้อยละ 83.3 เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมตามจารีตประเพณีในท้องถิ่น ร้อยละ 78.3 เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ ร้อยละ 75.0 ส่วนการใช้ประโยชน์ส่วนอื่น ๆ เช่น การตัดไม้เพื่อการก่อสร้างหรือทำฟืนมีเพียงร้อยละ 25.0 เป็นแหล่งสมุนไพร ร้อยละ 16.7 และใช้เป็นพื้นที่เลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 8.3 (ตารางที่ 4)

อย่างไรก็ตาม ระดับความจำเป็นในการฟังฟังหรือการใช้ประโยชน์จากป่าของชาวบ้านบ่อยครั้งมากที่สุด คือการฟังฟังป่าชุมชนในการเป็นแหล่งน้ำใช้สอยเพื่ออุปโภคบริโภค และเพื่อการเกษตร ร้อยละ 96.7 ของประชากรศึกษา รองลงมา คือการหาอาหารจากป่า และประกอบพิธีกรรมตามจารีตประเพณี ร้อยละ 55.0 และ 53.3 ตามลำดับ ส่วนการพักผ่อนหย่อนใจซึ่งมีเพียง ร้อยละ 26.7 ที่ใช้ประโยชน์บ่อยครั้ง และร้อยละ 48.3 ใช้ประโยชน์นานครั้ง ๆ

ตารางที่ 4 แสดงรูปแบบของการพึ่งพิงและใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนของชาวบ้านในพื้นที่ศึกษา

รูปแบบการพึ่งพิง และการใช้ประโยชน์	ความถี่ในการใช้ประโยชน์									
	ไม่เคยใช้		นาน ๆ ครั้ง		บ่อยครั้ง		เป็นประจำ			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
1. เป็นแหล่งนำไม้ใช้สอย	0	0	2	3.3	7	11.7	51	85.0		
2. เป็นแหล่งไม้เพื่อการก่อสร้างและเป็นเชื้อเพลิง	45	75.0	12	20.0	1	1.7	2	3.3		
3. เป็นแหล่งสมุนไพรเพื่อการรักษาโรค	50	83.3	9	15.0	1	1.7	0	0		
4. เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	15	25.0	29	48.3	13	21.7	3	5.0		
5. เป็นแหล่งหาอาหารเพื่อบริโภคในครัวเรือน	10	16.7	17	28.3	12	20.0	21	35.0		
6. เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมตามจารีตประเพณีท้องถิ่น	13	21.7	15	25.0	6	10.0	26	43.3		
7. ใช้เป็นพื้นที่เลี้ยงสัตว์	15	91.7	4	6.7	0	0	1	1.6		

การได้รับผลกระทบจากการบุกรุกทำลายป่าที่มีต่อการดำรงชีวิตของชาวบ้าน

การศึกษาในประเด็นผลกระทบจากการทำลายป่าที่มีต่อวิถีการดำรงชีวิตของชาวบ้าน ในเขตพื้นที่ศึกษา พิจารณาจากอดีตถึงปัจจุบัน พบว่าชาวบ้านในเขตพื้นที่ศึกษาเคยได้รับผลกระทบจากการทำลายป่ามากที่สุด คือ ผลกระทบที่มีต่อการผลิตภาคเกษตรและแหล่งที่ทำกินร้อยละ 96.7 รองลงมา คือ การขาดแคลนน้ำใช้สอย ร้อยละ 85.0 และการหาอาหารจากป่าลำบากขึ้น ร้อยละ 71.7 ส่วนการก่อสร้างและเชื้อเพลิงที่ใช้เป็นการหุงต้มมีผลกระทบน้อยมาก ร้อยละ 30.0 และร้อยละ 70.0 เห็นว่าไม่มีผลกระทบ

การทำลายป่าในพื้นที่ลุ่มน้ำย่อยทั้งสองส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของชาวบ้านในระดับรุนแรงมากถึงมากที่สุด คือ การผลิตในภาคเกษตร ร้อยละ 81.7 รองลงมาคือการขาดแคลนน้ำใช้สอย ร้อยละ 61.6 และการขาดแคลนอาหารจากป่า ร้อยละ 36.6 มีชาวบ้านได้รับผลกระทบในระดับน้อยถึงปานกลาง เป็นความเดือดร้อนเนื่องจากการที่อาหารใน ป่าลดลง ร้อยละ 45.0 รองลงมา คือการขาดแคลนน้ำใช้สอย ร้อยละ 23.4 ขาดแคลนพื้นที่ใช้ในการหุงต้ม ร้อยละ 21.7 ส่วนน้ำใช้ในการเกษตรไม่เพียงพอ ร้อยละ 23.4 และขาดแคลนไม้เพื่อใช้ในการซ่อมแซมก่อสร้าง ร้อยละ 18.4 (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 แสดงการได้รับผลกระทบจากการทำद्याป่าต่อวิถีการดำรงชีวิตของชาวบ้านด้านต่าง ๆ

วิถีการดำรงชีวิตที่ได้รับผลกระทบ	ระดับความรุนแรงที่ได้รับผลกระทบ											
	ไม่มีผล		มีผลน้อย		มีผลปานกลาง		มีผลมาก		มีผลมากที่สุด			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
1. การผลิตภาคเกษตร	2	3.3	3	5.0	6	10.0	17	28.3	32	53.4		
2. แหล่งหาอาหาร	17	28.4	16	26.7	11	18.3	11	18.3	5	8.3		
3. แหล่งเชื้อเพลิง	42	70.0	8	13.4	5	8.3	2	3.3	3	5.0		
4. แหล่งน้ำใช้สอย	9	15.0	1	1.7	13	21.7	15	25.0	22	36.6		
5. แหล่งไม้สำหรับก่อสร้าง	42	70.0	3	5.0	8	13.4	5	8.3	2	3.3		

การได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ทางด้านสังคมที่มีต่อการดำเนินชีวิตของชาวบ้าน ตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน

ประชากรศึกษาได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์หรือสถานการณ์ต่างๆทางด้านสังคมหรือแรงกดดันจากอำนาจภายนอกชุมชนที่มีต่อการดำเนินชีวิตของชาวบ้านตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งก่อให้เกิดความเดือดร้อนในการดำเนินชีวิตมากที่สุด คือ การแผ้วถางป่าเพื่อทำการเกษตรของชุมชนอื่น ร้อยละ 70.0 รองลงมาเป็นการประกาศใช้กฎหมายของรัฐบาลในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ ร้อยละ 60.0 การลักลอบตัดไม้และการละเมิดกฎข้อบังคับป่าชุมชนของบุคคลภายนอก ร้อยละ 50.0 และการสัมปทานป่าไม้ของเอกชน ร้อยละ 40.0 สำหรับการดำเนินตามนโยบายหรือแผนงานของรัฐ การถูกข่มขู่บังคับของพ่อค้ายาทุน และการอพยพเข้ามาของคนนอกชุมชนส่งผลกระทบน้อย มีผู้ได้รับผลกระทบเพียงร้อยละ 21.7, 10.0 และร้อยละ 8.3 ตามลำดับ

เมื่อแบ่งระดับของผลกระทบจากสถานการณ์ ก่อให้เกิดความเดือดร้อนที่ได้รับจากเหตุการณ์หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่กำหนดให้ พบว่า เหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของชาวบ้าน ในพื้นที่ศึกษาในระดับมากถึงมากที่สุด เป็นไปเช่นเดียวกัน คือ การแผ้วถางป่าเพื่อทำการเกษตรของชุมชนอื่น ร้อยละ 53.3 รองลงมา คือ การประกาศใช้กฎหมายของรัฐโดยจัดการทรัพยากรป่าไม้ ร้อยละ 45.0 การลักลอบตัดไม้และการละเมิดกฎข้อบังคับป่าชุมชนของบุคคลภายนอกชุมชน ร้อยละ 26.7 และผลกระทบที่เกิดจากการสัมปทานป่าของเอกชน ร้อยละ 23.3 ส่วนเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของชาวบ้านในระดับปานกลางถึงน้อย มากที่สุด ได้แก่ การสัมปทานป่าของเอกชน ร้อยละ 26.7 การลักลอบตัดไม้โดยละเมิดกฎข้อบังคับของบุคคลภายนอกชุมชน ร้อยละ 23.3 การดำเนินการตามนโยบายหรือแผนงานของรัฐและการแผ้วถางป่าเพื่อทำการเกษตรทำให้มี ผู้ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 16.7 อีกร้อยละ 15.0 เป็นผลกระทบที่เกิดจากการประกาศใช้กฎหมายของรัฐในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ สำหรับประเด็นอื่น ๆ ส่งผลกระทบต่อชาวบ้านจำนวนน้อย คือ การอพยพเข้ามาของคนนอกชุมชนนั้น ร้อยละ 6.7 และการถูกข่มขู่บังคับจากนายทุนพ่อค้า ร้อยละ 8.3 (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 แสดงผลกระทบจากเหตุการณ์หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ต่อการดำเนินชีวิตของชาวบ้าน

ผลกระทบต่อ	ระดับของความรุนแรงของผลกระทบ											
	ไม่มีผล		มีผลน้อย		มีผลปานกลาง		มีผลมาก		มีผลมากที่สุด			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
การดำเนินชีวิตของชาวบ้าน	24	40.0	3	5.0	6	10.0	13	21.7	14	23.3		
1. การประกาศใช้กฎหมายของรัฐในการจัดการทรัพยากรป่าไม้	47	78.4	5	8.3	5	8.3	1	1.7	2	3.3		
2. การดำเนินงานตามนโยบายหรือแผนงานของภาครัฐ	36	60.0	3	5.0	7	11.7	8	13.3	6	10.0		
3. การสัมปทานป่าไม้ของเอกชน	30	50.0	11	18.3	3	5.0	9	15.0	7	11.7		
4. การลักลอบตัดไม้และละเมิดกฎหมายเกี่ยวกับของบุคคลภายนอก	18	30.0	5	8.3	5	8.3	18	30.0	14	23.4		
5. การแสวงหาป่าเพื่อทำการเกษตรของชุมชนอื่น	56	93.2	1	1.7	1	1.7	1	1.7	1	1.7		
6. การข่มขู่บังคับจากนายทุน												
7. การอพยพเข้ามาของคนนอกชุมชน	55	91.7	0	0	4	6.6	1	1.7	0	0		

ความรู้เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรป่าไม้

จากการตรวจสอบองค์ความรู้ ประเด็นศึกษาดำคัญๆ ซึ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างยั่งยืนของประชากรตัวอย่างในพื้นที่ศึกษา ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับ ความสำคัญ โครงสร้าง การทดแทนของสังคมพืช สาเหตุและปัญหาในการจัดการทรัพยากรป่าไม้และกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ ผลการทดสอบความรู้ของกลุ่มชาวบ้าน พบว่า ชาวบ้านในพื้นที่ศึกษาโดยรวมแล้ว มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ ค่อนข้างดีมาก เนื่องจากสามารถทำคะแนนรวมเฉลี่ย 17.2 ร้อยละ 86.0 อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเชิงเปรียบเทียบแล้ว จะเห็นได้ว่า ชาวบ้านในกลุ่มน้ำย่อยห้วยแม่สุกมีแนวโน้มว่ามีความรู้เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรป่าไม้สูงกว่า ชาวบ้านในกลุ่มน้ำย่อยห้วยแม่ใจ แต่ไม่แตกต่างกันทางสถิติ(ตารางที่ 7 และ 13)

เมื่อพิจารณาถึงองค์ความรู้ในประเด็นต่างๆ พบว่า ชาวบ้านในกลุ่มน้ำย่อยห้วยแม่สุก มีความรู้ทางด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้ ดีกว่า ชาวบ้านในกลุ่มน้ำย่อยห้วยแม่ใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนความรู้ ด้านความสำคัญ ปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการจัดการทรัพยากรป่าไม้นั้น มีแนวโน้มสูงกว่าแต่ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ(ตารางที่ 7 และภาคผนวก ตารางที่ ก-17)

ตารางที่ 7 ความรู้ในการจัดทรัพยากรป่าไม้ของชาวบ้านในพื้นที่ศึกษา

หมวดความรู้	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ
1. ความสำคัญของทรัพยากรป่าไม้	3.7	18.6
2. สาเหตุและการจัดการทรัพยากรป่าไม้	5.7	28.5
3. การจัดการทรัพยากรป่าไม้	7.8	38.9
คะแนนรวมเฉลี่ย	17.2	86.0

1.3 ศักยภาพของชาวบ้านในการจัดการทรัพยากรป่าไม้

จากการศึกษาศักยภาพของชาวบ้านในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในชุมชนประเด็นต่างๆ ผลการวิเคราะห์ดังแสดงใน ตารางที่ 8 สรุปได้ดังต่อไปนี้

ด้านความสัมพันธ์กับผู้นำ

ผลการศึกษาถึงความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านกับผู้ที่มิบทบาทโดดเด่นในสังคม ชนบท หรือผู้นำชุมชน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน หัวหน้ากลุ่มเกษตรกร เจ้าอาวาส หัวหน้าเหมืองฝาย และ หัวหน้ากลุ่มอนุรักษ์ป่า ทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจและทัศนคติ โดยภาพรวม พบว่าบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชนมีความใกล้ชิดกับชาวบ้าน และชาวบ้านให้ความไว้วางใจและเชื่อถือมากที่สุด โดยเฉลี่ย คือ ผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 42.7 รองลงไป คือ กำนัน ร้อยละ 39.9 เจ้าอาวาส ร้อยละ 34.4 หัวหน้ากลุ่มอนุรักษ์ป่า ร้อยละ 29.6 หัวหน้าเหมืองฝาย ร้อยละ 26.8 และ น้อยที่สุด คือ หัวหน้ากลุ่มเกษตรกร ร้อยละ 26.4 (ตารางที่ 8)

ส่วนลักษณะหรือประเด็นของความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านกับผู้นำชุมชน ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรป่าไม้มากที่สุด โดยเฉลี่ย คือ ความเชื่อถือต่อลักษณะความเป็นประชาธิปไตยของผู้นำ ร้อยละ 71.7 รองลงไป คือ ความสามารถในการพูดจาโน้มน้าวจิตใจและมีความศรัทธาในเรื่องความรู้ความสามารถของผู้นำ ร้อยละ 66.4 เท่ากัน ความศรัทธาในการเป็นนักต่อสู้เพื่อส่วนรวมของผู้นำ ร้อยละ 65.8 ความศรัทธาในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตของ ผู้นำ ร้อยละ 60.8 การได้มีโอกาสลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้นำ ร้อยละ 53.6 การได้รับการถ่ายทอดความรู้และทัศนคติที่ดีต่อป่าจากผู้นำ ร้อยละ 51.4 การได้รับความช่วยเหลือในการดำเนินชีวิตจากผู้นำ ร้อยละ 40.6 และความเกี่ยวข้องในฐานะเป็นเครือญาติหรือเพื่อนฝูง ร้อยละ 22.8

เมื่อพิจารณาถึงความเชื่อมโยงระหว่างการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในชุมชนกับประเด็นของความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านกับผู้นำในฐานะต่างๆแล้ว พบว่า การให้ความเห็นของประชากรศึกษาในกลุ่มน้ำย่อยทั้งสอง พบว่า

- ชาวบ้านกับกำนัน ความสัมพันธ์ที่เกิดจากการที่ชาวบ้านส่วนใหญ่มีความศรัทธาในเรื่องความรู้ความสามารถในการจัดการป่าไม้และการได้มีโอกาสลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ร้อยละ 86.7 รองลงไป คือ เชื่อถือในความเป็นนักประชาธิปไตย ร้อยละ 81.7 ความศรัทธาในการเป็นนักต่อสู้เพื่อส่วนรวม ร้อยละ 80.0 และความศรัทธาในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตและสามารถในการพูดจาโน้มน้าวจิตใจผู้คน ร้อยละ 75.0 เท่ากัน

- ชาวบ้านกับผู้ใหญ่บ้าน ประเด็นของความสัมพันธ์ที่สำคัญ คือ ชาวบ้านส่วนใหญ่ได้มีโอกาสลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ใหญบ้าน ถึงร้อยละ 95.0 รองลงไปคือ ความเชื่อถือในความเป็น

นักประชาธิปไตย ร้อยละ 90.0 ความศรัทธาในการเป็นนักสู้เพื่อส่วนรวม ความศรัทธาในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต และความสามารถในการพูดจาโน้มน้าวจิตใจ คิดเป็นร้อยละ 80, 73.3 และ 71.7 ตามลำดับ

- ชาวบ้านกับหัวหน้ากลุ่มเกษตรกร ประชากรศึกษาให้คะแนนความคิดเห็นต่อลักษณะความสัมพันธ์มากที่สุดต่อหัวหน้ากลุ่มเกษตรกร คือ เชื่อถือในความเป็นประชาธิปไตย ร้อยละ 60.0 รองลงไปคือ ความสามารถในการพูดจาโน้มน้าวจิตใจ ความศรัทธาในการเป็นนักต่อสู้เพื่อส่วนรวม และการมีโอกาสในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ร้อยละ 56.7, 53.3 และ 51.7 ตามลำดับ

- ชาวบ้านกับเจ้าอาวาส ประชากรศึกษาส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับเจ้าอาวาสสูงสุด คือ ความสามารถในการพูดจาโน้มน้าวจิตใจถึงร้อยละ 93.3 รองลงไป คือ เชื่อถือในความเป็นนักประชาธิปไตย ร้อยละ 83.3 ความศรัทธาในการเป็นนักสู้เพื่อส่วนรวม ร้อยละ 80.0 ความศรัทธาในความรู้ความสามารถในการจัดการป่า และความซื่อสัตย์สุจริต ร้อยละ 76.1 และ 75.0 ตามลำดับ

- ชาวบ้านกับหัวหน้าเหมืองฝาย ประเด็นของความสัมพันธ์ที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ความเชื่อถือในความเป็นนักประชาธิปไตย ร้อยละ 56.7 รองลงไป คือ ความสามารถในการพูดจาโน้มน้าวจิตใจ การได้รับความช่วยเหลือในการดำเนินชีวิต และความศรัทธาในความรู้ความสามารถในการจัดการป่า ร้อยละ 51.7, 50.0 และ 48.3 ตามลำดับ

- ชาวบ้านกับหัวหน้ากลุ่มอนุรักษ์ป่า ความสัมพันธ์ที่ชาวบ้านมีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ความศรัทธาในความรู้ความสามารถในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ ร้อยละ 70.0 รองลงไปคือ ความเชื่อถือในความเป็นนักประชาธิปไตย ร้อยละ 58.3 สำหรับประเด็นความสัมพันธ์ เรื่องการได้รับการถ่ายทอดความรู้และทัศนคติที่ดีต่อป่า ความศรัทธาในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต และการเป็นนักต่อสู้เพื่อส่วนรวมมีความเห็น ร้อยละ 55.0 เท่ากัน

ตารางที่ 8 แสดงข้อมูลความสัมพันธของกลุ่มชาวบ้านกับกลุ่มผู้นำชุมชน

ลักษณะหรือประเด็น ของความสัมพันธ	ผู้นำ												ร้อยละของ ค่าเฉลี่ยของ ความสัมพันธ
	กำนัน		ผู้ใหญ่บ้าน		หน.กลุ่มเกษตร		เข้าอาสา		หน.เหมืองฝาย		หน.อนุรักษ์ป่า		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
1. ความเป็นเครือญาติหรือเพื่อนฝูง	11	18.3	28	46.7	13	21.7	1	1.7	16	26.7	13	21.7	22.8
2. การได้รับความช่วยเหลือจากผู้นำ	19	31.7	29	48.3	21	35.0	27	45.0	30	50.0	20	33.3	40.6
3. การได้รับความรู้และทัศนคติที่ดีต่อป่าจากผู้นำ	38	63.3	39	65.0	19	31.7	37	61.7	19	31.7	33	55.0	51.4
4. มีศรัทธาในความรู้อาจสามารถ	52	86.7	42	70.0	28	46.7	46	76.7	29	48.3	42	70.0	66.4
5. มีศรัทธาในความซื่อสัตย์ สุจริต	45	75.0	44	73.3	24	40.0	45	75.0	28	46.7	33	55.0	60.8
6. มีศรัทธาในความสามารถในการพูดจา ในมน้ำใจใจผู้คน	45	75.0	43	71.7	34	56.7	56	93.3	31	51.7	30	50.0	66.4
7. มีความศรัทธาในการเป็นนักสู้เพื่อส่วนรวม	48	80.0	48	80.0	32	53.3	48	80.0	28	46.7	33	55.0	65.8
8. เชื่อถือในความเป็นประชาธิปไตย	49	81.7	54	90.0	36	60.0	50	83.3	34	56.7	35	58.3	71.7
9. มีโอกาสลงคะแนนเสียงให้ผู้นำ	52	86.7	57	95.0	31	51.7	0	0	26	43.3	27	45.0	53.6
ร้อยละของค่าเฉลี่ยของความสัมพันธ	66.5		71.1		44.1		57.4		44.6		49.3		55.4

ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ของชุมชน ใน 10 ประเด็น พบว่า ลักษณะการเข้ามีส่วนร่วมของชาวบ้านในการจัดการทรัพยากรป่าไม้มากที่สุด โดยมีชาวบ้านแสดงความคิดเห็นว่าได้รับประโยชน์จากป่าชุมชนของตน ถึงร้อยละ 96.7 รองลงมาเป็นกิจกรรม การร่วมกันปลูกต้นไม้และปลูกป่า ร้อยละ 93.3 การเข้าร่วมประชุมพิจารณาเกี่ยวกับปัญหาป่าไม้ ร้อยละ 68.3 การร่วมกันตัดค้ำานการบุกรุกทำลายป่า ร้อยละ 58.3 และการร่วมกันสมทบค่าใช้จ่ายในการรักษาป่า ร้อยละ 48.3 ส่วนกิจกรรมอื่นๆ มีชาวบ้านเข้าร่วมค่อนข้างน้อย เช่น การร่วมป้องกันไฟป่า กำหนดเขตพื้นที่ป่าและแนวทางรักษาป่า โดยมีชาวบ้านเข้าร่วม ร้อยละ 36.7 การร่วมกันเสนอปัญหาและแนวทางการแก้ไข ร้อยละ 30.0 การร่วมสำรวจความเสียหายและแจ้งเหตุการลักลอบทำลายป่า ร้อยละ 21.4 การร่วมกำหนดกฎระเบียบและแนวทางรักษาป่า ร้อยละ 18.3 และน้อยที่สุดคือการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกคณะกรรมการและจัดตั้งองค์กรรักษาป่า โดยมีผู้เคยเข้าร่วมเพียง ร้อยละ 15.0

สำหรับระดับการเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการทรัพยากรป่าไม้ของชาวบ้านนั้น การเข้ามีส่วนร่วมในระดับบ่อยครั้งขึ้นไป เป็นไปทำนองเดียวกันกับรูปแบบหรือลักษณะของการเข้ามีส่วนร่วม ส่วนการเข้ามีส่วนร่วมนานๆครั้งนั้นกิจกรรมที่มีผู้เข้าร่วมมากที่สุด คือ การปลูกต้นไม้และปลูกป่า คิดเป็นร้อยละ 38.3 รองลงไป คือ การเข้าร่วมตัดค้ำานการบุกรุกทำลายป่า ร้อยละ 35.0 การร่วมสมทบค่าใช้จ่ายในการรักษาป่า ร้อยละ 28.4 การร่วมป้องกันไฟป่ากำหนดเขตพื้นที่ป่า ร้อยละ 28.3 และการเข้าร่วมควบคุมพิจารณาปัญหาป่าไม้ ร้อยละ 26.7 (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 แสดงการมีส่วนร่วมในลักษณะต่าง ๆ ในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ของชาวบ้าน

ลักษณะของการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม							
	ไม่เคย		นานครั้ง		บ่อยครั้ง		เป็นประจำ/ทุก ครั้ง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1.ร่วมประชุม พิจารณา ปัญหาป่าไม้	19	31.7	16	26.7	11	18.3	14	23.3
2.ร่วมเสนอปัญหาและ แนวทางแก้ไข	42	70.0	11	18.3	5	8.3	2	3.3
3. ร่วมกำหนดกฎ ระเบียบและแนวทาง รักษาป่า	49	81.7	6	10.0	3	5.0	2	3.3
4.ร่วมคัดเลือกคณะ กรรมการและจัดตั้ง องค์กรรักษาป่า	51	85.0	3	5.0	2	3.3	4	6.7
5. ร่วมคัดค้านการบุก รุกทำลายป่า	25	41.7	21	35.0	9	15.0	5	8.3
6.ร่วมสำรวจความเสีย หายและแจ้งเหตุการ ลักลอบทำลายป่า	47	78.3	8	13.3	3	5.0	2	3.3
7. ร่วมปลูกต้นไม้และ ปลูกป่า	4	6.7	23	38.3	6	10.0	27	45.0
8.ร่วมป้องกันไฟป่า กำหนดเขตพื้นที่ป่า และแนวทางรักษาป่า	38	63.3	17	28.3	1	1.7	4	6.7
9.ร่วมรับประโยชน์ใน การรักษาป่า	2	3.3	5	8.3	9	15.0	44	73.3
10.ร่วมสมทบค่าใช้จ่าย รักษาป่า	31	51.7	17	28.3	4	6.6	8	13.3

ด้านความผูกพันหรือความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน

จากการศึกษาความรู้สึกผูกพันเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนของประชากรศึกษาโดยการสัมภาษณ์ถึงเหตุการณ์ต่างๆ พบว่า ชาวบ้านร้อยละ 96.7 รับผิดชอบต่อสิทธิประโยชน์และหน้าที่ในการดูแลรักษาป่าของชุมชน ร้อยละ 95.0 มีความรู้สึกในทางที่ดีเมื่อรับผิดชอบต่อกฎระเบียบข้อบังคับในการจัดการป่าของชุมชนและเมื่อได้พบเห็นการรวมตัวของสมาชิกในชุมชนช่วยกันใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการป้องกันรักษาป่า ร้อยละ 93.3 มีความรู้สึกประทับใจเมื่อได้พบเห็นหรือรับรู้และภูมิใจที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้และรู้สึกเสียใจเมื่อได้พบเห็นความเสื่อมโทรมของป่าของชุมชน ร้อยละ 91.7 รู้สึกกังวลใจเมื่อทราบถึงสาเหตุการลดลงของพื้นที่ป่าของชุมชนและเห็นด้วยกับการทำพิธีกรรมตามจารีตประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อรักษาป่า ร้อยละ 90.0 รับผิดชอบต่อสิทธิในการเรียกร้องให้รัฐช่วยเหลือในการจัดการป่าของชุมชน ร้อยละ 88.3 รู้สึกดีใจที่ได้พบเห็นหรือได้เข้าร่วมการคัดค้านต่อสู้กับผู้ที่มีพฤติกรรมทำลายป่า และร้อยละ 56.7 คิดใจที่ได้พบเห็นและมีโอกาสเข้าร่วมคัดค้านโครงการของรัฐที่ทำลายป่าของชุมชน

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงสถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อมในชุมชนที่ชาวบ้าน มีความรู้สึกตอบสนองในระดับมาก คือ การทำพิธีกรรมตามจารีตประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น ถึงร้อยละ 80.0 รองลงไปคือ การได้พบเห็นรับรู้และเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้และการได้พบเห็นการรวมตัวของสมาชิกในชุมชน ช่วยกันใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อป้องกันรักษาป่า ร้อยละ 78.3 เมื่อได้พบเห็นความเสื่อมโทรมของป่าของชุมชน ร้อยละ 76.7 การได้พบเห็นหรือได้เข้าร่วมคัดค้านต่อสู้กับผู้ที่มีพฤติกรรมทำลายป่า ร้อยละ 70.0 และเมื่อรับผิดชอบต่อกฎ ระเบียบ ข้อบังคับในการจัดการป่าของชุมชน ร้อยละ 68.3

ด้านสถานการณ์ที่ชาวบ้าน มีความรู้สึกตอบสนองในระดับปานกลาง มากที่สุด คือ เมื่อรับผิดชอบต่อสิทธิประโยชน์และหน้าที่ในการอนุรักษ์ป่าชุมชน ร้อยละ 30.0 รองลงไปคือ เมื่อรับผิดชอบต่อกฎระเบียบข้อบังคับเพื่อการจัดการป่าของชุมชนและการรับรู้เพื่อสิทธิในการเรียกร้องให้รัฐช่วยเหลือในการจัดการป่าของชุมชน ร้อยละ 26.7 และการได้รับทราบถึงสาเหตุการลดลงของพื้นที่ป่าของชุมชนมีร้อยละ 25.0 ส่วนสถานการณ์ที่ชาวบ้านส่วนใหญ่รู้สึกตอบสนองน้อยที่สุดหรือรู้สึกเฉย ๆ มากที่สุด คือ การได้พบเห็นหรือการร่วมคัดค้านโครงการของรัฐที่ทำลายป่าของชุมชน ร้อยละ 43.3 สรุปโดยภาพรวมแล้วชาวบ้านมีความผูกพันกับชุมชนท้องถิ่นของตนในระดับสูง โดยมีคะแนนรวมเฉลี่ยร้อยละ 80.8

ตารางที่ 10 แสดงข้อมูลความผูกพันหรือความรู้สึกระหว่างสมาชิกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ของชาวบ้าน

ประเด็นของสถานการณ์และ สิ่งแวดลอมในชุมชนที่เจริญ	ระดับความรู้สึกรับรอง (ทั้งทางบวกและลบ)							
	ไม่มี / เฉย		มีน้อย		มีปานกลาง		มีมาก	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ความเต็มทอรมของป่า	4	6.7	7	11.7	3	5.0	46	76.6
2.เมื่อทราบถึงสาเหตุการลด ลงของพื้นที่ป่าของชุมชน	5	8.3	7	11.7	8	13.3	40	66.7
3.พบเห็นหรือเข้าร่วมการคัด ค้านต่อสู้กับผู้ที่มีพฤติกรรม ทำลายป่า	7	11.7	3	5.0	8	13.3	42	70.0
4. พบเห็นหรือเข้าร่วมคัดค้าน โครงการของรัฐที่ทำลายป่า	26	43.3	2	3.3	5	3.3	27	45.0
5. การทำพิธีกรรมตามจารีต ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อรักษาป่า	5	8.3	1	1.7	6	10.0	48	80.0
6. เมื่อรับทราบกฎระเบียบข้อ บังคับเพื่อการจัดการป่า	3	5.0	1	1.7	15	25.0	41	68.3
7.เมื่อรับทราบสิทธิประโยชน์ และหน้าที่ในการอนุรักษ์ ป่าของชุมชน	2	3.3	5	8.3	13	21.7	40	66.7
8.การรับรู้ถึงสิทธิในการเรียก ร้องให้รัฐ ช่วยเหลือในการ จัดการป่าของชุมชน	6	10.0	4	6.7	12	20.0	38	63.3
9.เมื่อพบเห็นรับรู้หรือเข้าร่วม กิจกรรมอนุรักษ์ป่าไม้	4	6.7	0	0	9	15.0	47	78.3
10. เมื่อพบเห็นการรวมตัว ของสมาชิกในชุมชนช่วย กัน ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อป้องกันรักษาป่า	3	5.0	1	1.67	9	15.0	47	78.3

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับกลุ่มบุคคลของชุมชน

2.1 ความสำเร็จในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ของชุมชน

จากการสำรวจสภาพป่าของทั้งสองชุมชน ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังแสดงในภาพที่ 3 ถึง 14 ผู้วิจัยสามารถประเมินได้จากสภาพที่พบเห็นของป่าชุมชนลุ่มน้ำย่อยห้วยแม่สุก ต.แม่สุก มีความอุดมสมบูรณ์มากกว่าป่าของชุมชนลุ่มน้ำย่อยห้วยแม่ใจ ต.ศรีถ้อย โดยมีสภาพร่องรอยให้พบเห็นของการบุกรุกทำลายป่าชุมชนในลุ่มน้ำย่อยห้วยแม่สุกน้อยกว่าในป่าชุมชนลุ่มน้ำย่อยห้วยแม่ใจ

นอกจากนั้นเมื่อให้บุคคลสำคัญในฐานะผู้ประสานงานเครือข่ายกลุ่มอนุรักษ์ป่าต้นน้ำกว๊านพะเยา จำนวน 5 คน คือ กำนันทั้งสองตำบล ประธานชมรมอนุรักษ์ป่าต้นน้ำกว๊านพะเยา ผู้แทนองค์กรเอกชนตามโครงการพะเยาเพื่อการพัฒนา และหัวหน้าอุทยานคอยหลวง ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการป่าบริเวณลุ่มน้ำย่อยทั้งสอง ประเมินระดับของการปรากฏขึ้นของสถานการณ์หรือเหตุการณ์ต่างๆที่เป็นตัวการกำหนดความสำเร็จในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ของชุมชน จำนวน 11 สถานการณ์ พบเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ ตามตารางที่ 11 ผลการประเมินสามารถอธิบายได้ ดังนี้

การจัดการทรัพยากรป่าไม้ของชุมชนในลุ่มน้ำย่อยห้วยแม่สุก ตำบลแม่สุก ประสบความสำเร็จสูงกว่าของชุมชนลุ่มน้ำย่อยห้วยแม่ใจ หลายประการ ได้แก่ สามารถควบคุมการบุกรุกทำลายป่าให้มีอัตราลดลงได้ในระดับสูง คะแนนเฉลี่ย 2.8 และในลุ่มน้ำย่อยห้วยแม่ใจ ตำบลศรีถ้อย อยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 2.0 (ตารางที่ 11) ในตำบลแม่สุกเห็นได้ว่าโดยเฉพาะการบุกรุกที่เกิดจากสมาชิกภายนอกชุมชนหรือชุมชนอื่น ในชุมชนนั้นมีชาวบ้านเป็นผู้แจ้งเหตุการลักลอบ ตัดไม้ แล้ววางทำลายป่าให้แก่กรรมการหมู่บ้านกันแทบทุกคน ถ้ามีผู้ฝ่าฝืนบุคคลนั้นต้องถูกลงโทษตามระเบียบ ข้อบังคับของชุมชนทันที และหากเป็นการบุกรุกของสมาชิกจากชุมชนอื่น ผู้นำชุมชนและชาวบ้านรวมทั้งกรรมการสภาตำบลจะรวมตัวกันเข้าห้ามปราม ต่อต้านและพร้อมในการต่อสู้กับผู้บุกรุก ตลอดจนชุมชนนั้นได้แจ้งข่าวให้เจ้าหน้าที่ทางราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการตามข้อตกลงร่วมกันระหว่างชุมชนกับเจ้าหน้าที่รัฐในทันทีที่ได้รับแจ้งเหตุจากสมาชิกในชุมชน พร้อมทั้งแจ้งเหตุไปยังผู้นำชุมชนที่มีสมาชิกมาบุกรุกให้ทราบ เพื่อดำเนินการยับยั้งอีกทางหนึ่ง โดยที่การปฏิบัติในชุมชนในลุ่มน้ำย่อยห้วยแม่ใจนั้น จะปล่อยให้เจ้าหน้าที่ของกรมการอนุรักษ์ป่าและกรรมการสภาตำบลซึ่งไม่ค่อยสามัคคีเท่าไรนักให้เป็นผู้รับผิดชอบ ส่วนชาวบ้านมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมน้อย

สำหรับกระบวนการจัดการป่าในชุมชนลุ่มน้ำย่อยห้วยแม่สุก ใช้หลายวิธีการผสมผสานกัน ได้แก่ ในทุกๆปีคณะกรรมการหมู่บ้านทำพิธีบวชป่า ปลูกป่าเพิ่มเติมในพื้นที่ที่ถูกทำลายไป สภาพป่าไม้จึงมีความอุดมสมบูรณ์เพิ่มขึ้นตามธรรมชาติ โดยมีคะแนนในระดับปานกลาง เฉลี่ย 2.5 และในตำบลศรีถ้อย คะแนนเฉลี่ย 2.0 (ตารางที่ 11) นอกจากนี้ในทุกๆหมู่บ้านของตำบลแม่สุกผู้ใหญ่บ้านทุกคนจะทำหน้าที่เป็นหัวหน้าอนุรักษ์ป่าด้วยอีกฐานะหนึ่ง โดยเฉพาะภารกิจป้องกันและปราบ-ปรามการบุกรุกทำลายป่า รวมถึงการส่งผู้แทนเข้าร่วมในเวทีแลกเปลี่ยน ข้อมูลข่าวสาร ประสบ-การณ์และความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรป่าไม้ ร่วมกับองค์กรอนุรักษ์ป่าที่เป็นเครือข่ายในกลุ่มน้ำเดียวกันและต่างลุ่มน้ำ องค์กรเอกชน และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องอยู่เสมอ ซึ่งสามารถนำมาขยายผลในการดำเนินงานได้อย่างจริงจัง เนื่องจากมีความพร้อมด้านต่างๆมากกว่า โดยเฉพาะเรื่องความสามัคคี เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของชาวบ้านและผู้นำ

ในภาพรวมของความสำเร็จการจัดการป่าของชุมชนลุ่มน้ำย่อยห้วยแม่สุกประสบความสำเร็จมากกว่าในชุมชนลุ่มน้ำย่อยห้วยแม่ใจ โดยลุ่มน้ำย่อยห้วยแม่สุก ตำบลแม่สุกมีคะแนนรวมเฉลี่ย 2.0 และลุ่มน้ำย่อยห้วยแม่ใจ ตำบลศรีถ้อย มีคะแนนรวมเฉลี่ย 1.7 (ตารางที่ 11)

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดขององค์ประกอบของความสำเร็จแล้ว ชุมชนลุ่มน้ำย่อยห้วยแม่สุก ได้คะแนนประเมินเกี่ยวกับการปรากฏของสถานการณ์หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ สูงกว่าชุมชนลุ่มน้ำย่อยห้วยแม่ใจในเกือบทุกข้อ ยกเว้นการวางแผนการใช้ทรัพยากรป่าไม้ การจัดการดิน และการมีวิธีการจัดการแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งในการจัดการป่าไม้ หรือการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ ระหว่างชุมชนกับหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน ได้คะแนนเท่ากัน ส่วนประเด็นเรื่องของการมีวิธีการจัดการแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งในการจัดการป่าไม้ หรือการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ ระหว่างชุมชนเจ้าของป่ากับชุมชนอื่นนั้นชุมชนลุ่มน้ำย่อยห้วยแม่ใจได้คะแนนรวมสูงกว่าชุมชนลุ่มน้ำย่อยห้วยแม่สุก

ตารางที่ 11 แสดงผลการประเมินความสำเร็จในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ ระหว่างชุมชนลุ่มน้ำ
ย่อยห้วยแม่ใจ และชุมชนลุ่มน้ำย่อยแม่สุก

สถานการณ์ / เหตุการณ์	ผลการประเมิน	
	ต.ศรีถ้อย	ต.แม่สุก
	เฉลี่ย	เฉลี่ย
1. การบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ลดลง	2.0	2.8
2. มีการปลูกป่าเพิ่มเติม ป่าอุดมสมบูรณ์เพิ่มขึ้นตามธรรมชาติ	2.0	2.5
3. มีและยึดถือกฎ ระเบียบ วิธีปฏิบัติ ในการจัดการป่าของชุมชน	2.0	2.3
4. มีและยึดถือ กฎเกณฑ์ ระเบียบ วิธีปฏิบัติที่เป็นข้อตกลงร่วมกันกับทางราชการ ในการจัดการป่าของชุมชน	1.0	1.5
5. มีการวางแผนการใช้ทรัพยากรป่าไม้และการจัดการที่ดิน	1.5	1.5
6. มีแผนงาน / โครงการอนุรักษ์ป่าไม้ทรัพยากรธรรมชาติและควบคุมมลพิษ	1.3	1.5
7. มีวิธีการจัดการแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งในการจัดการป่าไม้หรือการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ระหว่างสมาชิกหรือกลุ่มสมาชิกในชุมชน	1.5	2.0
8. มีวิธีการจัดการแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งในการจัดการป่าไม้หรือการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ ระหว่างชุมชนเจ้าของป่ากับชุมชนอื่น	2.0	1.5
9. มีวิธีการจัดการแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งในการจัดการป่าไม้หรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ระหว่างชุมชนกับหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน	2.0	2.0
10. มีองค์กรในชุมชนรับผิดชอบในการจัดการป่าอย่างชัดเจนและร่วมมือประสานงานกับภาครัฐหรือเอกชน	1.8	2.3
11. มีการอบรมเผยแพร่และขยายผลเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้	1.8	2.3
คะแนนเฉลี่ย	1.70	2.0

ภาพที่ 3 การบุกรุกแผ้วถางทำลายป่าต้นน้ำห้วยแม่ใจเพื่อทำการเกษตร

ภาพที่ 4 การบุกรุกทำลายป่าเพื่อทำการเกษตรของชาวบ้านและโครงการพัฒนาพื้นที่สูงของหน่วยงานราชการ ไทย-นอร์เวย์ บริเวณต้นน้ำห้วยแม่ใจ

ภาพที่ 5 การบุกเบิกทำลายป่าต้นน้ำห้วยแม่ใจ เพื่อตั้งถิ่นฐานและทำการเกษตรของชาวไทยภูเขา

ภาพที่ 6 ป้ายแสดงโครงการปฏิบัติงานของหน่วยงานราชการ บริเวณป่าต้นน้ำห้วยแม่ใจ

ภาพที่ 7 ผลกระทบจากการทำลายป่า ก่อให้เกิดการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร ในชุมชนกลุ่มน้ำย่อย
ห้วยเม็งใจ

ภาพที่ 8 สภาพทุ่งนาที่ขาดแคลนน้ำหล่อเลี้ยง ในชุมชนกลุ่มน้ำย่อยห้วยเม็งใจ

ภาพที่ 9 สภาพป่าทั่วไปบริเวณต้นน้ำห้วยแม่สุก

ภาพที่ 10 สภาพร่องรอยการทำลายป่าเพื่อทำการเกษตร บริเวณต้นน้ำห้วยแม่สุกมีให้พบเห็นบ้าง

ภาพที่ 11 สภาพต้นไม้ขนาดใหญ่เมื่ออยู่ทั่วไป บริเวณดินน้ำห้วยแม่สุก

ภาพที่ 12 สภาพป่าไม้บริเวณดินน้ำห้วยแม่สุก

ภาพที่ 13 สภาพพื้นที่การเกษตรที่มีน้ำท่าอุดมสมบูรณ์ ในชุมชนกลุ่มน้ำย่อยห้วยแม่สุก

ภาพที่ 14 สภาพทุ่งนาที่มีน้ำหล่อเลี้ยงอย่างพอเพียง ในชุมชนกลุ่มน้ำย่อยห้วยแม่สุก

2.2 ศักยภาพในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ของกลุ่มผู้นำชุมชน

จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนที่ประสบความสำเร็จในการจัดการป่าไม้ในระดับมากและผู้นำชุมชนที่ประสบความสำเร็จในการจัดการป่าไม้น้อย ในกลุ่มน้ำย่อยทั้งสองโดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีคำถามปลายเปิด จำนวน 9 คำถาม รวมกับข้อมูลความศรัทธาของชาวบ้านที่มีต่อผู้นำอีก 1 คำถาม โดยใช้ผู้สัมภาษณ์ 2 คนและผู้สัมภาษณ์ผู้นำ ชุมชนละ 6 คน ได้แก่ กำนัน หัวหน้าเหมืองฝาย เจ้าอาวาสและผู้ใหญ่บ้านชุมชนละ 3 หมู่บ้าน พบว่า ผู้นำชุมชนในกลุ่มน้ำย่อยห้วยแม่สุกที่ประสบความสำเร็จในการจัดการป่ามากมีศักยภาพในแต่ละด้านสูงกว่าผู้นำของชุมชนในกลุ่มน้ำย่อยห้วยแม่ใจที่ประสบความสำเร็จน้อยเกือบทุกด้าน โดยมีศักยภาพของผู้นำชุมชนในกลุ่มน้ำย่อยห้วยแม่สุกอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การร่วมเป็นกรรมการอนุรักษ์ป่า คะแนนเฉลี่ย 4.2 ความรู้ลึกผูกพันและเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน คะแนนเฉลี่ย 4.2 ศรัทธาที่ได้รับจากชาวบ้าน คะแนนเฉลี่ย 4.2 วิสัยทัศน์ในการเป็นผู้นำ คะแนนเฉลี่ย 4.1 การได้มาซึ่งการเป็นผู้นำ คะแนนเฉลี่ย 3.9 ความเป็นประชาธิปไตย คะแนนเฉลี่ย 3.7 การริเริ่มกิจกรรมการจัดการป่าไม้ คะแนนเฉลี่ย 3.7 ความสัมพันธ์กับส่วนราชการ คะแนนเฉลี่ย 3.7 และการศึกษา คะแนนเฉลี่ย 3.6 สำหรับ ศักยภาพในระดับปานกลาง ได้แก่ การมีประสบการณ์ในด้านอื่น คะแนนเฉลี่ย 2.7

โดยที่ผู้นำชุมชนในกลุ่มน้ำย่อยห้วยแม่ใจมีศักยภาพของผู้นำชุมชนในระดับมาก ได้แก่ การได้มาซึ่งการเป็นผู้นำ คะแนนเฉลี่ย 3.9 ความรู้ลึกผูกพันและเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน คะแนนเฉลี่ย 3.8 วิสัยทัศน์ในการเป็นผู้นำและการร่วมเป็นกรรมการอนุรักษ์ คะแนนเฉลี่ย 3.6 เท่ากัน และศรัทธาที่ได้รับจากชาวบ้าน คะแนนเฉลี่ย 3.5 สำหรับศักยภาพในระดับปานกลางได้แก่การริเริ่มกิจกรรมการจัดการป่าไม้ คะแนนเฉลี่ย 3.3 การมีประสบการณ์ในด้านอื่นและความสัมพันธ์กับส่วนราชการ คะแนนเฉลี่ย 3.2 การศึกษา คะแนนเฉลี่ย 3.1 และความเป็นประชาธิปไตย คะแนนเฉลี่ย 3.7 (ตารางที่ 12)

เมื่อพิจารณาในภาพรวมของศักยภาพ พบว่า ศักยภาพของผู้นำชุมชนในกลุ่มน้ำย่อยแม่สุก มีศักยภาพของผู้นำอยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 3.8 ส่วนศักยภาพของผู้นำชุมชนในกลุ่มน้ำย่อยแม่ใจ มีศักยภาพของผู้นำอยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 3.4 (ตารางที่ 12) โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิสัยทัศน์ของผู้นำ ชุมชนดีกว่าและศรัทธาของชาวบ้านที่มีต่อผู้นำมีมากกว่า นอกจากนั้นแล้วผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านของชุมชนกลุ่มน้ำย่อยห้วยแม่สุกมีฐานะเป็นหัวหน้าอนุรักษ์ป่าชุมชนไปในตัวด้วยอีกตำแหน่งหนึ่ง จึงมีส่วนทำให้ประสบความสำเร็จในการจัดการป่ามากกว่า ยกเว้นด้านศักยภาพรวมด้านประสบการณ์ต่างกันและศักยภาพด้านการได้มาซึ่งการเป็นผู้นำที่มีศักยภาพรวมเท่ากัน

ตารางที่ 12 แสดงข้อมูลศักยภาพของกลุ่มผู้นำชุมชนในด้านต่าง ๆ ระหว่างชุมชนที่ประสบความสำเร็จในการจัดการป่าน้อย กับ มาก

ศักยภาพด้านต่าง ๆ	กลุ่มผู้นำชุมชนที่มี ความสำเร็จน้อย (ต.ศรีถ้อย)	กลุ่มผู้นำชุมชนที่มี ความสำเร็จมาก (ต.แม่สุก)
	คะแนนเฉลี่ย	คะแนนเฉลี่ย
1. การศึกษา	3.1	3.6
2. ประสบการณ์ต่างถิ่น	3.2	2.7
3. ความเป็นประชาธิปไตย	3.0	3.7
4. การร่วมเป็นกรรมการการอนุรักษ์ป่า	3.6	4.2
5. การริเริ่มกิจกรรมการจัดการป่าไม้	3.3	3.7
6. ความสัมพันธ์การประสานงานกับส่วนราชการ	3.2	3.7
7. วิสัยทัศน์ในการเป็นผู้นำ	3.6	4.1
8. ความรู้ถึงผูกพันและเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน	3.8	4.2
9. การได้มาซึ่งการเป็นผู้นำ	3.9	3.9
10. ศรัทธาที่ได้รับจากชาวบ้าน	3.5	4.2
เฉลี่ย	3.4	3.8

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มบุคคลของชุมชนในเรื่องของ

ตัวแปรอิสระตามปัจจัยต่างๆ

- ตัวแปรอิสระชุดที่ 1 คือ ตัวแปรที่เป็นปัจจัยและเงื่อนไขระดับบุคคล กับตัวแปรตามชุดที่ 1 คือ สักยภาพในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในส่วนที่เป็นศักยภาพของชาวบ้าน
- ตัวแปรอิสระชุดที่ 1 คือ สักยภาพในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ของประชาชน ในส่วนที่เป็นศักยภาพของชาวบ้านกับตัวแปรตามชุดที่ 2 คือ ผลลัพธ์หรือความสำเร็จที่ปรากฏขึ้นจากการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน

3.1 ปัจจัยและเงื่อนไขระดับบุคคล

ผลการทดสอบความแตกต่างของข้อมูลของตัวแปรต่าง ๆ ของชุมชนทั้งสองกลุ่มน้ำย่อยที่ประสบความสำเร็จในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่แตกต่างกัน โดยวิธีการทางสถิติ t-test ในระดับความเชื่อมั่นที่ 0.05 พบว่า ปัจจัยด้านการเนื้อหาของข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการป่าไม้ที่ได้รับความจำเป็นในการพึ่งพิงป่า และผลกระทบจากสถานการณ์หรือเหตุการณ์ต่างๆในสังคมต่อการดำเนินชีวิตของกลุ่มชาวบ้านในกลุ่มน้ำย่อยทั้งสองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 13)

จากการค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มชาวบ้านเห็นได้ว่าชาวบ้านในชุมชนกลุ่มน้ำย่อยห้วยแม่สุกได้เปิดรับเนื้อหาข่าวสาร เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรป่าไม้มากกว่า และมีการพึ่งพิงและใช้ประโยชน์จากป่า มากกว่าชาวบ้านในชุมชนกลุ่มน้ำย่อยห้วยแม่ใจ แต่ได้รับผลกระทบจากการสถานการณ์และเหตุการณ์ต่างๆในสังคมหรือการได้รับแรงกดดันจากอำนาจภายนอกชุมชน น้อยกว่าชาวบ้านใน ชุมชนกลุ่มน้ำย่อยห้วยแม่ใจ

ส่วนการเปิดรับรู้ข่าวสารการจัดการทรัพยากรป่าไม้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรป่าไม้ของชุมชนกลุ่มน้ำย่อยห้วยแม่สุกมีแนวโน้มของค่าเฉลี่ยสูงกว่า ชาวบ้านในชุมชนกลุ่มน้ำย่อยห้วยแม่ใจ ทำนองเดียวกัน เรื่องการได้รับผลกระทบจากการทำลายป่าชุมชนต่อการดำรงชีวิตของชาวบ้านในชุมชนกลุ่มน้ำย่อยห้วยแม่ใจ มีแนวโน้มของค่าเฉลี่ยมากกว่า แต่อย่างไรก็ตามปัจจัยและเงื่อนไขทั้งสามประการหลังไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากผลการศึกษา จะเห็นได้ว่าตามกรอบความคิดในการวิจัยครั้งนี้ตัวแปรอิสระชุดที่ 1 คือ ปัจจัยและเงื่อนไขระดับบุคคล มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามชุดที่ 1 คือ อาจทำให้ศักยภาพในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ของชาวบ้านในชุมชนทั้งสองแตกต่างกัน ได้แก่ การได้เปิดรับ ข่าวสารเกี่ยวกับ

การจัดการทรัพยากรป่าไม้ ความจำเป็นในการพึ่งพิงและใช้ประโยชน์จากป่าและการได้รับผลกระทบจากสถานการณ์และเหตุการณ์ในสังคมต่อการดำเนินชีวิตของชาวบ้าน

ตารางที่ 13 การวิเคราะห์ความแตกต่างของกลุ่มชาวบ้านในชุมชนที่ประสบความสำเร็จในการจัดการป่าน้อย(ชุมชนในกลุ่มน้ำย่อยห้วยแม่ใจ ต.ศรีถ้อย)กับชุมชนที่ประสบความสำเร็จในการจัดการป่ามาก(ชุมชนในกลุ่มน้ำย่อยห้วยแม่สุก ต.แม่สุก) ในปัจจัยเงื่อนไขระดับบุคคลด้านต่างๆ

ปัจจัย/เงื่อนไข	ตำบล	Means	SD	t- value	2-tail Sig
1. การเปิดรับข้อมูลข่าวสาร	ศรีถ้อย	5.4	2.568	-1.04	0.575 ^{NS}
	แม่สุก	6.0	1.819		
1.1 แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการป่าไม้	ศรีถ้อย	5.1	1.167	-2.57	0.013 [*]
	แม่สุก	5.7	0.521		
1.2 เนื้อหาของข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการป่าไม้	ศรีถ้อย	5.1	1.167	-2.57	0.013 [*]
	แม่สุก	5.7	0.521		
2. ความจำเป็นในการพึ่งพาป่า	ศรีถ้อย	7.3	3.066	-2.40	0.020 [*]
	แม่สุก	9.0	2.244		
3. ผลกระทบจากการบุกรุกทำลายป่าชุมชนต่อการดำรงชีวิต	ศรีถ้อย	9.2	4.066	1.36	0.180 ^{NS}
	แม่สุก	8.0	2.877		
4. ผลกระทบจากสถานการณ์หรือเหตุการณ์ต่างๆในสังคมต่อการดำเนินชีวิต	ศรีถ้อย	8.1	4.642	2.02	0.048 [*]
	แม่สุก	5.8	4.153		
5. ความรู้เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรป่าไม้	ศรีถ้อย	16.0	1.894	-1.76	0.084 ^{NS}
	แม่สุก	17.0	2.341		

df = 58

* = มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

NS = ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2 ศักยภาพในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ของชุมชน

ผลการทดสอบความแตกต่างของศักยภาพของชาวบ้านในชุมชนที่ประสบความสำเร็จในการจัดการทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน โดยวิธีการทางสถิติ t-test ในระดับความเชื่อมั่นที่ 0.05 และ 0.01 พบว่า ชาวบ้านในชุมชนกลุ่มน้ำย่อยห้วยแม่สุกมีความสัมพันธ์กับผู้นำชุมชนดีกว่าและมีส่วนร่วมในกิจการป่าไม้ของชุมชนมากกว่าชาวบ้านในกลุ่มน้ำย่อยห้วยแม่ใจ ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 และ 0.05 ตามลำดับ โดยที่ในด้านของความรู้สึกผูกพันหรือความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนของชาวบ้านทั้งสองชุมชนไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จะเห็นได้ว่าตามกรอบความคิดในการวิจัยครั้งนี้ ตัวแปรอิสระชุดที่ 1 คือ ศักยภาพในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ของชาวบ้านมีอิทธิพลต่อตัวแปรตามชุดที่ 2 คือ ความสำเร็จในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ของชุมชนทั้งสองแห่งแตกต่างกัน ได้แก่ ความสัมพันธ์ของชาวบ้านกับผู้นำชุมชน และการมีส่วนร่วมในกิจการป่าชุมชนของชาวบ้าน

ตารางที่ 14 การวิเคราะห์ความแตกต่างของกลุ่มชาวบ้านในปัจจัยศักยภาพในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ของชาวบ้านในบริเวณกลุ่มน้ำที่ได้รับความสำเร็จแตกต่างกัน

ศักยภาพของชาวบ้าน	ตำบล	Means	SD	T-value	2-tail Sig
1. ด้านความสัมพันธ์กับผู้นำของชุมชน	ศรีถ้อย	26.033	8.779	-3.54	0.001**
	แม่สุก	34.300	9.304		
2. ด้านการมีส่วนร่วมในกิจการป่าไม้ของชุมชน	ศรีถ้อย	8.300	4.865	-2.02	0.048*
	แม่สุก	10.667	4.188		
3. ความผูกพันหรือความรู้สึกในการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน	ศรีถ้อย	24.200	5.623	-0.07	0.94 ^{NS}
	แม่สุก	24.300	6.115		

df = 58

* = มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

** = มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

NS = ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ